

MINISTRO PIRMININKO TARNYBA KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTAS

Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius
Tel.: 2663746, 2663747. Faksas 2663745. El. p. kasp@lrv.lt

A. Kubilius: Lenkijai spausti Lietuvą neproduktyvu, geriau tartis

Šiandien Premjeras A. Kubilius davė interviu radijo stočiai „Znad Wili“ . Vyriausybės vadovą kalbina žurnalistė Renata Vidtman.

Šiandien Druskininkuose prasideda pirmasis bendros Lietuvos – Lenkijos darbo grupės posėdis dėl tautinių mažumų problemų sprendimo. Premjere, kokia yra darbo grupės sudėtis iš Lietuvos pusės?

Na, kaip ir sutarėme su Lenkijos premjeru D. Tusku sekmadienį Palangoje, delegacijoms iš abiejų pusių turi vadovauti švietimo viceministrai, kadangi šį kartą svarstome švietimo klausimus. Kalbant apie ekspertus iš Lietuvos pusės – bus įtraukti ir lenkų bendruomenės atstovai, kurie susipažinę su švietimo reikalais. Iš Lenkijos pusės – lietuvių švietimo žinovai. Aš tikiu, kad tos grupės tikrai gerai padirbės. Čia tiktai reikia prisiminti, kad tokios ekspertų grupės anksčiau tikrai labai efektyviai dirbdavo, po to buvo toks tarpas, kai jos nustojo dirbti. Tai yra instrumentas, leidžiantis abiem Vyriausybėm suprasti vienai kitos veiksmus vienoje ar kitoje srityje, išsklaidyti baimes, jeigu tokių yra. Pavyzdžiui, mums yra baimių dėl to, kad, atrodo, Punske gali būti uždarytos dar dvi mažos lietuvių mokyklos. Kiek suprantame, Lenkijos pusėje yra baimių, kad naujasis švietimo įstatymas, lietuvių kalbos egzaminų suvienodinimas nuo 2013 metų gali sukelti kokių nors problemų. Noriu pasakyti, kad mes matom visą eilę veiksmų ir tokiom baimėm tikrai nėra jokio pagrindo.

Ir vis tik, Premjere, kiek Lietuvos pusė galėtų nusileisti, dėl kokių punktų naujojo švietimo įstatymo? Gal dėl laiko prailginimo dėl suvienodinto lietuvių kalbos egzamino?

Pirmiausia, aš manau, kad ekspertai turi labai gerai išsiaiškinti situaciją ir tuomet gali paaiškėti, kad tikrai nėra daug dėl ko ginčytis ir dėl ko nusileidinėti. Kartais man atrodo, kad tam tikros emocijos, pareiškimai, demaršai yra daromi vien tam, kad demaršai būtų daromi, o ne todėl, kad realiai pasižiūrėti kaip bus įgyvendinamas įstatymas. Be abejo, mes suprantam, kad vyksta rinkimų kampanijos ir kiti procesai, bet štai ekspertų lygyje, aš tikiu, kad tikrai bus labai gerai pamatyta, kad mes, priėmę naująjį švietimo įstatymą, po to priėmėm Vyriausybėj visą eilę sprendimų – padidinom mokinio krepšelį dar 5% (dabar mokinio krepšelis jau 20 ar net daugiau procentų lenkiškoms mokykloms Lietuvoje didesnis negu lietuviškoms mokykloms), lygiai taip pat sumažinom klasių komplektacijos reikalavimą nuo 15 iki 10 mokinių tautinių mažumų mokyklose. Tai reiškia, kad net ir sumažėjus vaikų skaičiui, mažos lenkiškos mokyklos ir toliau galės veikti. Kai žiūrim į statistiką, kiek yra sumažėję Lietuvoj lietuviškų mokyklų dėl vaikų mažėjimo ir kiek mokyklų mažėja dėl lenkų vaikų mažėjimo Vilniaus krašte, tai matome

didelį skirtumą. Iš tikrųjų, tautinių mažumų mokyklų mažėja žymiai lėčiau. Ir trečias dalykas, tai, ką aš ir premjerui D. Tuskuvi sakiau apie mūsų planus dėl valstybinio egzamino – reikia atsiminti, kad valstybinis egzaminas, pirmiausia yra objektyvus, nešališkas įvertinimas, kiek abiturientas, rašydamas, kad ir lietuvių kalbos rašinį padarė klaidų. Toliau jau yra klausimas, kaip tas klaidas vertinti. Tai šioje vietoje mūsų ekspertų yra principinė nuostata, kad pradiniam etape, pavyzdžiui Lietuvos mokyklose už dvi klaidas balas mažinamas 10 ar 20 procentų, tai tas procentas lenkiškose mokyklose pradiniam etape gali būti žymiai mažesnis.

Tai apie tai ir kalbės darbo grupė?

Apie tai ir kalbės, nes tai yra mūsų nuostata, kurią mes jau esam aptarę ir tą nuostatą ministras yra pristatęs lenkiškų mokyklų vadovams ir mokytojams. Mano įsitikinimu, tai iš tikrųjų yra labai lankstus būdas, vertinant realią situaciją, turint objektyvią išorinę egzaminų sistemą, kuri realiai įvertintų mokinių žinias – ne mokyklos kolektyvas vertintų savo mokinius, o egzaminų centras. Aišku kyla klausimų, koks turi būti vertinimas už tokių pat klaidų skaičių, koks yra skirtumas tarp lietuviškų ir lenkiškų mokyklų, ir tai jau yra klausimas ekspertams.

O nebus kaltinimo, kad vėl diskriminuojate kai kuriuos piliečius, kad vieniems yra vieni egzamino vertinimo kriterijai, kitiems – kiti?

Tikrai nebijome tokių kaltinimų, nes tokia jau mūsų duona – visi mus dėl ko nors kaltina. Bet mūsų tikslas yra tai, ką labai gerai įvardijo ir premjeras D. Tuskas, – aš tą visą laiką kartoju būdamas Lenkijoje, Punske susitikdamas su lietuviais, kad iš tiesų lietuviai Lenkijoje turi gerai mokėti gimtąją lietuvių kalbą, bet lygiai taip pat gerai turi mokėti ir valstybinę lenkų kalbą. Ir kiek aš matau – jokių problemų dėl to nėra ir patys lietuviai su tuo sutinka ir tai supranta.

Bet ir dabar gerai moka?

Taip, ir dabar gerai moka bei supranta naudą. Lygiai tuos pačius svarbius žodžius pasakė Palangoje premjeras D. Tuskas. Čia gal irgi nieko naujo nėra, bet tai nuskambėjo iš vieno Lenkijos vadovo lūpų, o tai mes ne taip dažnai girdim. Jis pasakė, kad Lietuvos lenkai turi gerai mokėti savo gimtąją lenkų kalbą, bet taip pat turi puikiai mokėti lietuvių kalbą.

Bet premjeras D. Tuskas po to bažnyčioje Vilniuje pasakė, ir tai, kad santykiai Lietuvos ir Lenkijos priklausys nuo to, koks santykis bus Lietuvos valdžios lenkų tautinių mažumų atžvilgiu. Kaip jūs tai vertinat, Premjere?

Na, aš viską vertinu dar ir tame kontekste, kad, kaip jau sakiau, Lenkijoje vyksta rinkimai, todėl suprantamas tas kontekstas. Tad nieko nematau keisto ir kai kuriuose pareiškimuose ir, galbūt, nesutapimuose. Nes premjeras D. Tuskas Palangoje taip pat pasakė labai svarbius žodžius, juos mes irgi nuolat kartojame, kad tautinių mažumų reikalų nėra vienas politikas neturėtų naudoti savo asmeninei politinei naudai. Kitaip sakant, nereikia politizuoti šio klausimo, reikia kalbėtis, reikia dialogo, reikia tam tikro supratimo, reikia supratimo galų gale ir tam tikrų natūralių psichologinių baimių ir vienoj, ir kitoj pusėj.

Gal tų baimių būtų mažiau jeigu būtų daugiau aiškinimo priimant tą įstatymą, o ne po to?

Nekalbėkime apie konkretų įstatymą, kalbėkime plačiau – apie tam tikras paties dialogo problemas. Aš tikrai nenoriu sakyti, kad mes esame absoliučiai visur teisūs. Nebūna absoliučiai teisių. Lygiai taip reikia pripažinti, kad ne absoliučiai teisi būna ir lenkų tautinė mažuma. Galbūt ir lenkų vyriausybė ne visada būna absoliučiai teisi. Aš galiu labai paprastai pasakyti – man atrodo būtų žymiai geriau kalbant, kad ir apie tą patį švietimą, jeigu iš lenkų tautinės mažumos,

iš mokyklų, iš vietinių politikų, o gal ir iš Lenkijos vyriausybės pusės išgirstumėme šiek tiek objektyvesnį vertinimą. Kai mes girdime, kad viskas – lenkų švietimas čia yra sunaikinamas, tai tada galvoji, kaip čia tą dialogą tęsti, jeigu objektyviai nėra įvertinama bendra situacija. Lietuvoje egzistuojančios lenkų švietimo sistemos už Lenkijos ribų nėra su kuo palyginti. Tai, kad 200 tūkst. lenkų Lietuvoje tenka 100 mokyklų iš visų 160 esančių už Lenkijos ribų. Na, tai yra faktas, kurį reiktų pripažinti. Ugdymas nuo darželio iki universiteto – labai sėkmingai veikiantis Balstogės universiteto filialas, 500 studentų, gaunančių studijų krepšelį. Tad apie kai kuriuos dalykus, pavyzdžiui, mūsų padarytą žingsnį dėl krepšelio padidinimo, būtų gerai, kad kažkas šitame dialoge pasakytų, kad vertina objektyviai, kad tai nėra blogi žingsniai, kad tai yra geri žingsniai, bet gal reikia dar kažko.

Bet, Premjere, yra gi ir tokia nuomonė, kad Lietuva stengiasi prievarta asimiliuoti lenkus ir kad naujas švietimo įstatymas yra pirmas žingsnis.

Nustokime gyventi baimėje. Ir mes turim nustoti gyventi kai kuriose baimėse ir lenkų mažuma turi nustoti gyventi baimėse. Aš matau pavojų kitur. Gal mano baimė irgi ne visiškai pagrįsta, bet matau pavojų, kad kai kurie vietos lenkų politikos lyderiai stengiasi dėl suprantamų politinių priežasčių, jiems tai yra naudinga asmeniškai, lenkų bendruomenę laikyti, jeigu galėčiau taip pavadinti, tam tikrame socialiniame – kultūriniame rezervate, vos ne gete. Ir dėl to pralaimi pati lenkų bendruomenė. Negebančių integruotis į visos visuomenės gyvenimą, besistengiančių vien tik tai užsidaryti ir užsitverti kiek galima didesnes tvoras. Pažiūrėję į dabartinę Europą – Britanijos ar Vokietijos pavyzdžius, mes pamatysim, kad visų pirma pralaimi tokios bendruomenės, kurios užsidaro savyje. Taigi, turime tą realybę labai aiškiai matyti ir kalbėtis apie tai.

Premjere, ar jums neskaudu, kai toks žinomas kovotas už žmonių teises, Nobelio premijos laureatas L. Valensa, buvęs Lenkijos prezidentas, atsisakė priimti Lietuvos apdovanojimą?

Aš galiu tikrai pasakyti, kad kiekvienas, o ypač tokie Europos XX a. didvyriai, turi teisę patys spręsti, kaip jiems elgtis. Bet, savo ruožtu manau, kad Lietuva yra tokia šalis ir tokia tauta, kuri paskutinius šimtmečius yra įpratusi prie to, kad šalia esantys didieji kaimynai spaudimu, demaršais bando ko nors iš Lietuvos išreikalauti arba pasiekti. Ir tai, mano įsitikinimu, yra labai klaidingas kelias – bandyti su Lietuva šitokiu būdu siekti kokių nors, galbūt ir realiai esančių, problemų sprendimo. Nes lietuvių charakteris, istorijos yra suformuotas taip, kad jeigu didysis kaimynas per jėgą ko nors reikalauja, lietuvis nesutiks ir priešinsis tam reikalavimui. Jautraus dialogo reikia iš abiejų pusių, ar iš visų trijų pusių. Ir mes turim įvertinti mažumos baimes, mes turim įvertinti lenkų politikų tam tikrų nuostatų keitimąsi. Pažiūrėkim per 20 metų, iš tiesų – ne visas problemas išsprendėm, ne viską mums pavyko padaryti, vėlgi dėl kažkokių mūsų vidinių kompleksų ir vidinių baimių, dėl negebėjimo, galbūt, užmegzti ir turėti partnerių dialogą. Bet per paskutinius metus, mes matome, kad mūsų pusėje nieko lyg ir nevykstant ypatingo, emocijos ir pareiškimai iš Lenkijos pusės darosi vis karštesni.

Nesutikčiau, kad nevyksta - ir Švietimo įstatymo priėmimas, ir dėl vietovardžių pavadinimo, žinot, ir antstolių ėjimas, ir liepia mokėti baudas, yra tokių signalų...

Mes manome, kad visi Lietuvos piliečiai turi vykdyti įstatymus, net jei jie ir nepatinka. Kitas klausimas, kaip ir kokiais būdais problemas spręsimė.

Šeštadienį prasidėjo rudens Seimo sesija. Ar Jūs už tai, kad būtų vėl pasiūlytas tas įstatymas dėl pavardžių rašymo?

Aš manau, kad mes galim ir turim ieškoti sprendimų, kurie rūpi visiems, bet turime ieškoti tokių sprendimų, kuriuos realiai galime priimti. Tai ir šioje vietoje turime atsiminti, kad ir Europos teismas, ir mūsų Konstitucinis teismas yra suformavęs tam tikrą doktriną, į kurią turime atsižvelgti arba siekti pakeisti tą doktriną. Bravūriški bandymai spręsti problemas į tai neatsižvelgiant, neduos jokio rezultato tik dar sykį kai kurias temas užaštrins.

O kaip jūs vertinate savo partijos Garbės Pirmininko žodžius, Landsbergio, žodžius kuris pasakė, kad jeigu lenkai nori lenkiškų pavardžių pasuose, gal jie nori būti traktuojami kaip svetimai?

Jeigu taip būtų traktuojama, kaip kažkokios išimtinės teisės, bet pavardžių rašymas gali evoliucionuoti atsižvelgiant į tam tikras europietiškas praktikas, atsižvelgiant į lietuvių poreikius. Matom, kad lietuvaitės yra populiarios ir tarp Europos jaunikių ir kartais lietuvaitėms iškyta problemų, ištekėjus už kokio nors vokiečio ar prancūzo, kurio pavardė yra su „w“, kaip jai po to jai rašyti savo pavardę. Aš manau, kad tie reikalai gali evoliucionuoti, bet ir lenkų politikai šioje vietoje turėtų suprasti lietuvių jautrumą. Ir šitokiu būdu – vieni kitų jautrias vietas suprasdami, mes galėtume dialogo būdu ieškoti sprendimo.

Bandymas per konfrontaciją pasiekti rezultato, kad vieni ar kiti sprendimai būtų priimti, kartais gali būti neproduktyvus. Kad konfrontacija yra naudinga politikams, ypač artėjant rinkimams, tai tas yra žinoma. Bet eiliniam žmogui sulaukti vieno ar kito reikalo sprendimo per konfrontaciją yra neproduktyvu.

Premjere, ir pabaigai ar Lietuva yra pasiruošusi atviram ir nuoširdžiam dialogui su Lenkija?

Mes esame pasiruošę dialogui, visada buvome pasiruošę, matėme per pastaruosius keletą metų, kad tokio dialogo trūko, ir galbūt ne dėl mūsų kaltės, nors ir mes ne viską padarėme. Aš kviečiu atviram ir objektyviam dialogui, įvertinant visų pusių jautrius klausimus, taip pat įvertinant kai kurias Europoje matomas tendencijas, kurios gali būti pavojingos jeigu mes jų neišvengsime. Nenorėčiau matyti, kad mūsų santykiai taptų panašūs į tai ką matome, pavyzdžiui, Vengrijoje. Akivaizdu, kad naujoje Europoje spręsti iš istorijos ateinančias problemas, kai XX a. istorijai braižant įvairias naujas sienas ir kai kurioms bendruomenėms likus už sienų, kaip pavyzdžiui, Vengrijos atveju, Rumunijoje, Serbijoje ar Slovakijoje, gyvenant didelėms vengrų mažumoms ne visada pavyksta rasti tinkamo dialogo formą, todėl ir dabar matant įtampas tarp Vengrijos ir Slovakijos, Vengrijos ir Rumunijos aš ne visada galiu kaltinti tik slovakus ir rumunus, kad jie kažkaip netinkamai elgiasi šioje situacijoje.

2011-09-12

Spaudos tarnyba